

Beleidsplan 2006 - 2008

“It must be considered that there is nothing more difficult to carry out nor more doubtful of success nor more dangerous to handle than to initiate a new order of things; for the reformer has enemies in all those who profit by the old order, and only lukewarm defenders in all those who would profit by the new order; this lukewarmness arising partly from the incredulity of mankind who does not truly believe in anything new until they actually have experience of it”.

Machiavelli

1. NVB forever?!

De NVB stoomt op naar haar honderdjarig bestaan. Ondanks dat de vereniging inmiddels een respectabele leeftijd heeft bereikt, impliceert dit geen eeuwig bestaansrecht. Het beroep van informatiespecialist staat al een flink aantal jaren onder druk. De technologische ontwikkelingen en de popularisering van informatie leiden tot de aanname bij velen dat informatiespecialisten binnen afzienbare tijd geheel overbodig zullen worden. Echter voor de NVB is dit geen aanname maar een vraag. Een vraag die we in dit beleidsplan trachten te beantwoorden. Dat wij onszelf daarbij niet zullen ontzien, staat buiten kijf.

1.1 Ontwikkelingen en trends

Globalisering, marktwerking en concurrentie

De aanzienlijke veranderingen die zich onder druk van de technologische ontwikkelingen, implementatie van wereldwijde netwerken, alsmede dynamische organisatieontwikkeling, de afgelopen jaren hebben voorgedaan zijn reeds in vorige beleidsplannen uitgebreid beschreven. Als klap op de vuurpijl hebben de verdergaande digitalisering van informatie en het ontstaan van monopolisten zoals Microsoft en Google in de markt een grote impact op het beroepsveld. De inhoud van het werk verandert continue en vraagt om grote aanpassingen van het personeel. Het bibliotheek- en informatielandschap was jarenlang overzichtelijk. Terreinen waren afgebakend en ieder kende daarin zijn eigen plaats en taak. Maar de verdergaande verzakelijking van de samenleving is een nationale en zelfs internationale trend, die zich o.a. manifesteert in een 24-uurs economie. Er is sprake van een zich terugtrekkende overheid die marktwerking en concurrentie ziet als de middelen om ontwikkelingen te stimuleren en kostendekkend te opereren. Daarnaast speelt globalisering een onmiskenbaar grote rol. Technologische ontwikkelingen maken werk tijd- en plaatsafhankelijk. Nieuwe economieën leveren grote aantallen hoog opgeleide (informatie)specialisten af die flexibiliteit als kerncompetentie hebben en in staat en bereid zijn zich aan te passen aan elke vraag en omstandigheid. Deze ontwikkelingen hebben ook een enorme impact op de bibliotheek- en informatiesector. Informatie- en communicatiediensten zijn online beschikbaar of worden klantspecifiek aangeboden vanuit een centraal call-center. Er was al concurrentie van verwante organisaties zoals uitgevers en automatiseerders maar daar is de afgelopen jaren nog concurrentie tussen bibliotheken onderling bijgekomen. Openbare bibliotheken worden gedwongen met elkaar te gaan concurreren en commerciële diensten aan te bieden aan onderwijs en andere profit en non-profit instellingen binnen en buiten het traditionele werkgebied. Bedrijfs- en wetenschappelijk bibliotheken zullen hun (economische) waarde binnen de organisatie moeten kunnen aantonen om hun voortbestaan te kunnen waarborgen. Qua personeelsomvang kleine aanbieders van bibliotheek- en informatiediensten begeven zich op de markt en concurreren met bestaande informatiedienstverleners: bibliotheken en bibliotheekorganisaties. Kortom het landschap ziet er volkomen anders uit: meer aanbieders die flexibel en specialist zijn; klanten die niet alleen accurate informatie wensen, maar deze informatie vooral snel en 'op-maat' willen hebben; een zich nog steeds ontwikkelende informatie- en communicatietechnologie die beheer en beschikbaarstelling van informatie technologisch complexer, maar voor de klant eenvoudiger maakt.

De huidige en komende jaren worden wel eens aangeduid als de networked age als opvolger van de digital age van de jaren negentig. Deze netwerken verbinden niet alleen maar organisaties, bedrijven en groepen maar juist ook individuen die vervolgens die organisaties niet meer nodig hebben om te communiceren, te werken en om resultaten te behalen. De vraag of de NVB hierin nog wel een plaats heeft is daarom een gerechtvaardigde. Want kunnen de leden niet enkel toe met discussielijsten, fora, nieuwsgroepen, communities, bloggen, skype etc. om kennis te vergaren en te delen? Een interessante vraag en een uitdaging voor een beroepsvereniging met bijna 4000 professionals in een zich continue ontwikkelend en revolutionair beroepsveld.

1.2 Competenties

Het bovenstaande maakt duidelijk dat inhoud, vorm en uitvoering van het werk veranderen en daarmee ook de competenties van de informatieprofessional. Inmiddels blijkt dat het informatiedomein niet enkel is voorbehouden aan bibliothecarissen, documentalisten en literatuuronderzoekers. Flexibele professionals zoals communicatiedeskundigen, ict-specialisten, leraren en accountants nemen de plaatsen van bibliothecarissen in. Blijkbaar sluiten de competenties van deze functionarissen beter aan bij de nieuwe functie-eisen. Dit is niet alleen een trend, maar een onomkeerbaar proces. De snelle opeenvolgende ontwikkelingen en veranderingen waarin de informatie- en communicatietechnologie een hoofdrol spelen en marktwerking de toon zet, vraagt om andere specialismen. Kernwoorden voor deze specialismen zijn communicatief, flexibel, innovatief, klantgericht en assertief. In het rapport¹ van de FOBID Opleidingscommissie wordt een drietal functietypen beschreven: de accountmanager, de informatiespecialist en de digitale productontwikkelaar. De competenties van de nieuwe informatiespecialist zijn naast domeinspecifieke kennis ook bibliotheektechnische kennis voor wat betreft producten en diensten, ondernemerschap en netwerkvaardigheid. Van belang is vast te stellen dat met name de twee laatste competenties tot voor kort niet tot het domein van de informatiespecialist behoorden.

1.3 Imago

De laatste decennia slagen we er steeds minder goed in om het bestaansrecht van het informatiedomein te verdedigen. In alle sectoren van het bibliotheek- en informatielandschap is sprake van inkrimping, zowel in afdelingen, diensten, vestigingen als in personeel. In de hiervoor liggende jaren werd nog uitgegaan van een vervangingsvraag van 7500 professionals tussen 2000 en 2005. Dit getal was gebaseerd op een arbeidsmarktonderzoek uitgevoerd in 2000¹. Dit verwachtingspatroon is achterhaald door de praktijk. Oorzaken zijn naast de hierboven geschetste marktwerking en concurrentie, ook het nog steeds aanwezige imagoprobleem van het vak en de slechte beloning.

In 2002 slaagde de NVB erin om Jeltje van Nieuwenhoven als beschermvrouwe aan de Vereniging te binden. Helaas was de vreugde hierover van korte duur: Mevrouw van Nieuwenhoven verliet de landelijke politiek en de Vereniging verloor daarmee een belangrijke lobbyist en ingang in Den Haag.

Ondanks de aanhoudende berichten vanuit datzelfde Den Haag over het belang van de kenniseconomie voor Nederland is daarvan weinig te merken als het aankomt op daden. Het is teleurstellend dat nog steeds over het informatie- en kennisdomein wordt gesproken namens, over, maar vooral ook zonder de professionals op dit terrein. Blijkbaar wordt de NVB als gesprekspartner volledig over het hoofd gezien. Dat moeten wij ook vooral onszelf aanrekenen. De NVB zal zich extra moeten inzetten om te lobbyen en te netwerken in de landelijke politiek. Daarbij moet worden aangetekend dat een assertieve houding hierin niet is voorbehouden aan het bestuur en/of het bureau alleen. Een actieve opstelling van afdelingen en individuele leden is noodzakelijk om het tij te keren.

1.4 Informatievaardigheden

Er zijn nog twee andere elementen te noemen die invloed hebben op de geringe belangstelling voor het terrein van bibliotheek- en informatie. De toegang tot digitale informatie maakt het voor iedere burger mogelijk te beschikken over een onmetelijke berg informatie die snel, direct en relatief goedkoop beschikbaar is. Met enkele muisklikken worden gegevens gevonden en de snelheid waarmee lijkt belangrijker te zijn dan de kwaliteit van informatie. Een ontwikkeling die, zoals blijkt uit onderzoek, vooral

¹ Dagevos, J., G.H.M. Evers en H. van der Werff. *Succes boeken (2000)*. Tilburg: IVA.

zichtbaar is geworden in het onderwijs. Internationaal onderzoek toont aan dat informatievaardighedenonderwijs noodzakelijk is om kinderen voor te bereiden op een leven als competente zelfstandige burger. De roep om informatievaardigheden te integreren in de curricula van het basis- en voortgezet onderwijs wordt echter nauwelijks gehonoreerd. Dit heeft gevolgen voor studenten die het hoger onderwijs instromen. De kennis en vaardigheden om op een adequate manier met bronnen en informatie om te gaan ontbreekt veelal, met als gevolg dat universiteiten en hogescholen speciale programma's ontwikkelen om studenten bij te scholen. Maar het ontbreken van vaardigheden om op een goede manier informatie te vinden, te gebruiken en toe te passen heeft uiteraard ook consequenties op een veel breder terrein: in de industrie, de dienstverlening en het sociale leven. De ontwikkeling van de kenniseconomie komt daarmee in gevaar.

Het domein van informatievaardigheden is van iedereen, met als gevolg dat geen eensgezindheid bestaat omtrent de gebruikte terminologie; het begrip informatievaardigheden wordt gebruikt naast media-educatie en recent ook mediawijjsheid (Rapport van de Raad van Cultuur 2005) zonder dat voor alle betrokkenen duidelijk is wat onder de verschillende begrippen wordt verstaan. En misschien nog wel belangrijker, zonder dat er een strategie wordt ontwikkeld om het aanleren van informatievaardigheden structureel te integreren in het onderwijs.

1.5 Onderwijs

Het reguliere onderwijs heeft de informatie- en communicatietechnologie definitief omarmt. Nieuwe technologieën zoals e-learning en het onlangs geïntroduceerde begrip m-learning (mobile learning) worden top-down (van wetenschappelijk naar hbo, beroeps- en voortgezet naar het basisonderwijs) in het onderwijs geïntegreerd. De consequenties voor bibliotheken en mediatheken verschillen per onderwijstype en zijn afhankelijk van de positie van de bibliotheek in het onderwijs en de expertise van de medewerkers.

1.6 Meten is weten

Het laatste hier te noemen element is de in het verleden geringe belangstelling van de wetenschap voor het bibliotheek- en informatiedomein in Nederland (dat hier duidelijk achterloopt ten opzicht van met name de angelsaksische landen) . Het is verheugend te constateren dat hierin een positieve ontwikkeling gaande is. In juni 2005 werd Frank Huysmans benoemd tot bijzonder hoogleraar bibliotheekwetenschap aan de Universiteit van Amsterdam en in dat zelfde jaar waren er twee promovendi: John Mackenzie Owen en Cedric Stalpers. De belangstelling voor en de impact van deze onderzoeken op het vakgebied kunnen zowel intern als extern een positieve werking hebben, mits we in staat zijn de uitkomsten van onderzoek te verzilveren.

2. Missie/ambitie: plaats van en voor de NVB

Effectieve informatiedienstverlening is essentieel voor de kwaliteit van maatschappelijke en economische beslissingen, processen en producten. Gelet op de genoemde ontwikkelingen wil de NVB:

zich richten op professionalisering van functionarissen in het beroepsveld met als oogmerk het realiseren van kwaliteitsverbetering van het beroep;
de belangen behartigen van het beroepsveld en de contacten bevorderen tussen haar leden en tussen informatiewerkers in het algemeen;
een significante platformfunctie bieden

Door gestalte te geven aan haar ambitie wil de NVB een aantrekkelijke en vernieuwende vereniging voor alle beroepsbeoefenaren in de bibliotheek, kennis- en informatiesector zijn. De kracht van de bijna 4000 leden tellende Vereniging ligt in haar pluriformiteit: men treft er een grote verscheidenheid aan professionele informatieverzorgers aan die werken voor zeer verschillende doelgroepen, bedrijven en organisaties. Zo biedt de Vereniging onderdak aan bibliothecarissen, maar ook aan informatiespecialisten, mediathecarissen, literatuuronderzoekers en kennismanagers. Allen houden zich bezig met het lokaliseren, identificeren, opslaan, structureren, verrijken, kanaliseren en vermenigvuldigen van informatie, content en kennis met behulp van moderne middelen en technologieën.

2.1 Platform voor informatieprofessionals

De NVB kent een grote diversiteit aan leden met echter één gemeenschappelijke problematiek op het gebied van veranderende functie-eisen, interne en externe concurrentie, geringe mobiliteit, status en deskundigheidsbevordering.

De NVB is het unieke platform voor alle informatieprofessionals. Zij werkt sectoroverstijgend en kan worden beschouwd als een marktplaats waar gebruikers, informatieproducenten en beleidsmakers elkaar treffen. De vereniging richt zich op competenties en "content" en op kennisvergroting van haar individuele leden en wil het liefst alle professionals in het beroepsveld als NVB-leden door kennisdelen en kennisverruiming beter laten functioneren. De Vereniging profileert zich meer en meer als belangenbehartiger. Bijvoorbeeld door voor het geheel van het beroepsveld een vitale koepel te zijn, een wegwijzer, loket en hulpverlener. En zonder meer beoogt de NVB woordvoerder ten behoeve van aanzien en status van het vak te zijn.

Een spilfunctie is weggelegd als aandrager en aanjager van problematiek gerelateerd aan veranderende functies en attitudes. Dit allemaal met een goed oog voor de dynamiek van de arbeidsmarkt en de rol van scholing daarin. Een meer politiek-maatschappelijke oriëntering en positionering is dan dringend gewenst.

2.2 Kerncompetenties

De eerder geschetste ontwikkelingen leiden tot een situatie waarin de nadruk komt te liggen op domeinspecifieke competenties, waarbij flexibiliteit de grondslag vormt voor inzetbaarheid op andere taakgebieden. Daarnaast is er behoefte aan professionals op verschillende niveaus. Dit draagt bij aan de ontwikkeling van minor – major programma's aan de diverse opleidingsinstituten. De bestaande programma's, bekend onder de acroniemen BDA, BDI, IDM c.q. MIM zullen worden aangepast en omgevormd. Deze veranderingen zullen bijdragen aan de 'houdbaarheid' van het beroep in de toekomst. De NVB discussieert mee over deze veranderingen en beoogt hieraan mede sturing en richting te geven.

In dit stadium kunnen de volgende competenties voor een adequate informatie- en kennisdienstverlening worden benoemd:

Identificeren van kennis- en informatie ontwikkelaars, kennis- en informatiegebruikers en kennis- en informatiestromen m.b.t. kennisontwikkeling en kennisdeling

Inventariseren van kennis- en informatiebehoefte van individuen en (deel)organisaties
Verzamelen, selecteren, ontsluiten, beschikbaarstellen en verspreiden / communiceren van kennis- en informatie

Ontwikkelen, selecteren, inrichten/structureren, onderhouden (actualiteit, kwaliteit) en verbeteren / vermeerderen/ vertalen van informatie- en kennissystemen ten behoeve van de informatie- en kennisleverantie

Aanwenden van kennis van systemen en software voor het kanaliseren (opslag, retrieval en distributie) van kennis en informatie; (mede)ontwikkelen (functie-eisen, ontwerpfuncties, implementatie-eisen) van informatie- en kennissystemen en hun infrastructuur

Aanbieden van een (leer)omgeving voor het verwerven van kennis en vaardigheden t.b.v. informatiegebruik en een leven-lang-leren

Deze zaken komen alleen tot hun recht indien ingebed in ondersteunende, voorwaarde scheppende vaardigheden zoals: inzicht in een veranderende (lerende) organisatiestructuur en -cultuur; kennis van juridische aspecten van eigendoms- en vermenigvuldigingsrecht, van bedrijfsmatige (financieel, HRM) en administratieve processen, van ontwikkelingen op het vakgebied inclusief ICT en goede communicatieve en didactische vaardigheden.

2.3 Deskundigheidsbevordering: een zaak van kennis verwerven en kennis delen

De verschuiving van de generalistische informatieprofessional naar een domeinspecifieke informatieprofessional vraagt om een herbezinning op scholing en deskundigheidsbevordering in al zijn facetten. De NVB staat voor de taak nieuwe, relevante methoden van deskundigheidsbevordering te (laten) ontwikkelen en te laten uitvoeren en tot prioriteit van haar beleid te maken. Zij dient in dit kader:

de opleidingsmogelijkheden op het vakgebied te signaleren en te evalueren en eventueel voorstellen te doen deze te herstructureren
contacten te onderhouden met de opleidingen en te participeren in besturen, commissies (GO, IDM's, FOBID) daarvan, alsmede gastdocentschappen te vervullen
te adviseren op het gebied van nieuwe opleidingen
onderzoek te verrichten met relevante partners om mee vorm en inhoud te bepalen voor te ontwikkelen cursussen en cursusmateriaal
onderzoek te (laten) verrichten naar individuele scholingsbehoefte van haar leden
nieuwe methoden van communicatie en kennisdeling te ontwikkelen en te gebruiken

2.3.1 Scholing

Een groot deel van de NVB-activiteiten is gericht op het aanbieden en/of faciliteren van cursussen en scholing. In belangrijke mate gebeurt dit in samenwerking met partners. Regelmatig wordt overleg gevoerd over mogelijkheden tot aanpassingen van bestaande modules en ontwikkeling van nieuwe trajecten met o.a. MIM, GO Opleidingen en Reekx. De website van de NVB vormt het startpunt voor de beginnende en gevorderde informatiespecialist in zijn zoektocht naar mogelijkheden tot bij- en nascholing; op deze site is zowel een overzicht te vinden met aanbieders van scholing als een activiteitenkalender met themadagen, seminars, studiereizen, congressen en wat dies meer zij.

Er vinden momenteel grote veranderingen plaats in het hoger onderwijs. Naast de Bachelor-Master structuur wordt gewerkt aan een zgn. Major-Minor model, waarbij analoog aan de nieuwe eisen de nieuwe informatieprofessional wordt opgeleid op een bepaald vakgebied (Major) aangevuld met kennis en vaardigheden op het terrein van bibliotheek en informatie (Minor). Andersom kan overigens ook; de keuze hangt af van het functietype waarvoor men wordt opgeleid (zie ook Competenties op pag. 2).

Vermeldenswaard is dat sinds 2003 een aanvang gemaakt is met het aanbieden van opleidingen op MBO-niveau door de ROC's en de GO Opleidingen. De afgelopen jaren is er belangstelling ontstaan voor de accreditatie van opleidingen naar Angelsaksisch model. De NVB staat hier niet onwelwillend tegenover. Een dergelijke accreditatie vraagt echter om een beoordelingsmodel dat in Nederland nog niet veel wordt toegepast en het ontwikkelen van een dergelijk model zal veel tijd en inzet vragen. Het is tevens de vraag of accreditatie past in onze bestaande cultuur. Een overzicht van opleidingen en cursussen is te vinden op de NVB-website.

2.3.2 Congressen

Het organiseren van smaak- en spraakmakende congressen en kennisdagen en het faciliteren van excursies en studiereizen blijven een hoofdtaak. Het jaarlijkse NVB-congres met ca. 1150 deelnemers in 2005 wordt gecontinueerd en uitgebreid met de organisatie van de 11^e OCN in 2006. Een grootschalig tweedaags congres in de RAI in Amsterdam. De OCN 2006 is een samensmelting van het OCN-congres oude stijl en het jaarlijkse NVB-congres waarbij de sterke elementen van beide worden geïntegreerd. De OCN 2006 betekent een belangrijke uitbreiding van de activiteiten van de Vereniging.

2.3.3 Publicaties

Vakpublicaties zijn een belangrijke bron tot deskundigheidsbevordering. In dit kader wordt al jaren lang aan alle leden van de NVB een gereduceerd abonnement aangeboden op het vakblad Informatie Professional (IP) van uitgeverij Cramwinckel. Met ingang van 2006 komt daar het blad Intellectueel Kapitaal (IK) van Essentials Media bij. Een jaar lang wordt dit blad gratis aan alle leden toegestuurd ter kennismaking; na dat jaar wordt bekeken of een collectief abonnement tegen gereduceerd tarief tot de mogelijkheden behoort. Met dezelfde uitgever is overeengekomen de uitgave van de serie Monografieën voort te zetten. Nieuwe deeltjes in deze reeks zijn in de loop van 2006 te verwachten. De digitale Nieuwsbrief heeft een eigen niet meer weg te denken positie verworven in de communicatie met de leden. Optimalisatie van het spreidingsniveau van de brief heeft de hoogste prioriteit. Het is verheugend te constateren dat afdelingen inmiddels ook dit instrument als communicatiemiddel met de eigen leden hebben ontdekt.

2.3.4 Dutch ARchive for Library and INformation sciences (DARLIN)

Vakpublicaties spelen ook nog op een andere manier een belangrijke rol binnen de NVB. In navolging van het SURF-project DARE en het internationale Open Archives Initiative is het project DARLIN gestart. DARLIN heeft tot doel Nederlandse publicaties op het gebied van de bibliotheek- en informatiewetenschap te verzamelen om deze vervolgens voor iedereen toegankelijk beschikbaar te stellen en op lange termijn te bewaren. Op deze manier ontstaat een verzameling ("repository") van Nederlandse publicaties op het gebied van de bibliotheek- en informatiewetenschap. Naast de repository DARLIN waarin eerder gepubliceerde artikelen komen, is er het DARLIN Journal voor nieuwe publicaties. DARLIN is een samenwerkingsproject tussen de Universiteitsbibliotheek Utrecht (UBU), de Leerstoelgroep Archief- en Informatiewetenschap aan de Universiteit van Amsterdam, het Instituut voor Media en Informatie Management van de Hogeschool van Amsterdam en de NVB. De NVB houdt zich o.a. bezig met het vullen van de repository en onderhoudt ten behoeve hiervan contacten met auteurs, uitgevers en andere belanghebbenden.

2.3.5 Website

Websites hebben de plaats ingenomen van flyers, affiches en posters v.w.b. exposure en PR. Dit geldt zeker ook voor een Vereniging als de NVB. De website biedt informatie voor (potentiële) leden, partners en belangstellenden over de informatie- en kennissector in het algemeen en de Vereniging in het bijzonder. De moderne techniek van het beheer van webpagina's maakt het mogelijk à la minute aanpassingen en wijzigingen door te voeren waardoor een optimale mix kan worden aangeboden van achtergrondinformatie en actuele berichtgeving. De communicatie rondom evenementen is hierdoor vereenvoudigd: naast het online aanmelden voor congressen en studiedagen, wordt plaats geboden aan verslagen en presentaties, waarmee ook niet-bezoekers aan deze

evenementen worden bereikt. Hiermee is de website een niet meer weg te denken instrument voor deskundigheidsbevordering.

Voor de externe herkenbaarheid van de Vereniging is het van belang zorg te dragen voor een afdelingsoverstijgende aanpak van PR, marketing en 'look & feel'. Dit geldt in belangrijke mate voor de website. De optimalisering zowel wat betreft uiterlijk als content van de NVB-website zal daarom de komende tijd voortvarend ter hand worden genomen.

2.3.6 Discussielijsten en Fora

Kennis delen is een belangrijk element in de strategie tot deskundigheidsbevordering. Hiertoe wordt gebruikt gemaakt van zgn. list-servs en fora. De reeds bestaande NEDBIB-lijst voldoet in belangrijke mate aan het gestelde doel met als gevolg dat het opzetten van een eigen lijst niet langer tot de prioriteiten van de Vereniging behoort. De ontwikkeling van een Vakgenotenwijzer is (nog) niet van de grond gekomen. Wel werkt de NVB samen met partners aan de oprichting van zgn. communities, waarbinnen kennis delen tot zijn recht kan komen.

2.4 Strategische allianties: nationaal en internationaal

De flexibilisering van de arbeidsmarkt in het algemeen en binnen het informatie- en kennisdomein in het bijzonder maakt het noodzakelijk dat de NVB zich verder ontwikkelt naar een vereniging die zich richt op het verstevigen van de positie van de informatieprofessional in breed perspectief. De NVB wil een koepel zijn voor alle informatieprofessionals en focust op het leggen van verbindingen tussen verschillende sectoren.

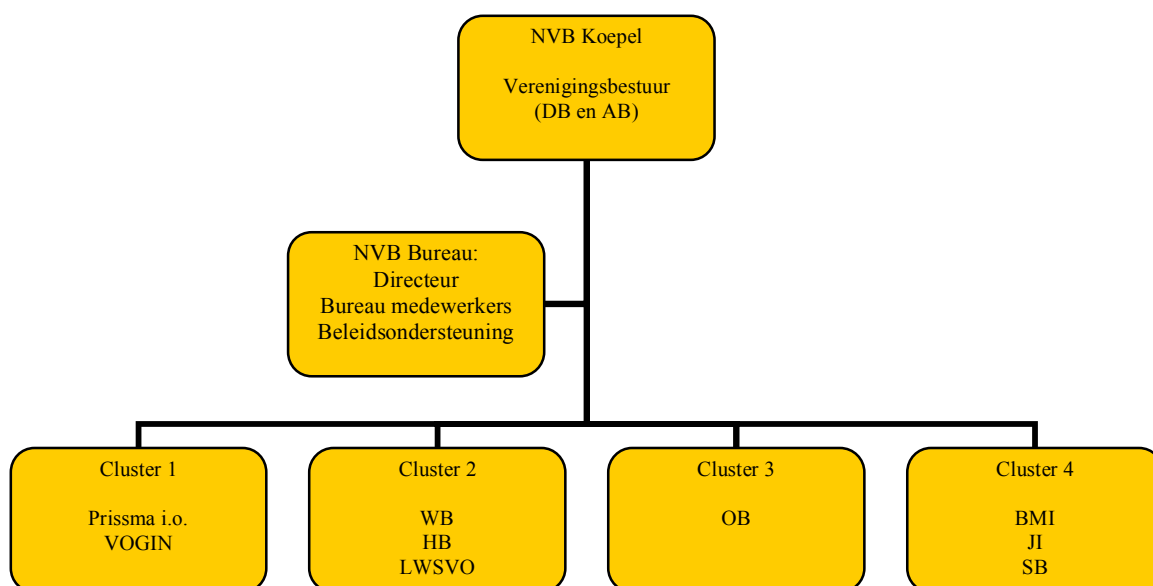
Naast bestaande samenwerking op nationaal terrein met VOB, UKB en FOBID en internationaal terrein met IFLA, EBLIDA, Eusidic en LIBER wordt nauw samengewerkt met een breed scala aan private organisaties. In het bijzonder zijn hier te noemen Swets, EBSCO, Lexis-Nexis, GEAC en Reekx.

De strategie van de afgelopen jaren om verbindingen aan te gaan met andere publieke organisaties zal worden doorgezet. Er wordt in toenemende mate samengewerkt met VVBAD en ADB/BVD onze zusterorganisaties in België en met VCOB, de evenknie van de VOB in Vlaanderen. Contacten met CILIP, VÖB en VDB zijn minder regulier, maar strategisch van belang. Onderzocht worden de mogelijkheden om samen te werken met IASL bij de organisatie van een wereldcongres in 2009.

In Nederland is getracht de NVBA verder te laten functioneren onder de koepel NVB; dit heeft niet tot het gewenste resultaat geleid maar de besprekingen om nader tot elkaar te komen zullen in een later stadium worden voortgezet. Inmiddels krijgt de samenwerking met de LWSVO wel verder gestalte. Na een succesvolle samenwerking van de LWSVO binnen de koepel in de afgelopen jaren, zal de komende twee jaar worden ingezet op een verdere integratie van de vereniging van schoolmediathecarissen binnen de NVB.

De grenzen tussen de diverse sectoren in de informatiedienstverlening zijn vaag; er zijn veel meer overeenkomsten dan verschillen. Het ligt daarom voor de hand samen te werken en gezamenlijke strategieën te ontwikkelen en uit te voeren in het licht van globalisering en het vermarkten van het domein. De NVB zal daarom prioriteit geven aan het vinden van geschikte partners en het gezamenlijk optrekken ten einde de professionalisering van het vakgebied te versterken en haar bestaansrecht te waarborgen.

2.5 Structuur, organisatie en groei van de Vereniging

- Cluster 1: Literatuuronderzoekers, CIS en VOGIN (Prisma i.o.)
 Cluster 2: Wetenschappelijke Bibliotheken, Hogeschool Bibliotheken en Landelijke Werkgroep Schoolmediathecarissen Voortgezet Onderwijs
 Cluster 3: Openbare Bibliotheken
 Cluster 4: Biomedische Informatie, Juridische Informatie en Speciale Bibliotheken.

De in 1998 gerealiseerde vorming van clusters, waarbinnen afdelingen samen werken, kennis delen en hiermee elkaar versterken heeft de vereniging de afgelopen jaren een heldere structuur gegeven. De clusters dragen bij tot externe herkenbaarheid en vormen een logische conceptuele ordening. Deze ordening weerspiegelt echter niet de ontwikkeling in het vakgebied waarin de scheidslijnen tussen domeinen van meer belang zijn dan de scheidslijnen tussen afdelingen. Niet alleen de competenties maar ook de issues, innovaties en problematiek van de informatieprofessional zijn afdelingsoverstijgend. Dit is in belangrijke mate duidelijk geworden in de veranderende opzet van het jaarlijkse NVB-congres. Gedurende de afgelopen twee jaar is met succes een breed afdelingsoverstijgend programma aangeboden samengesteld door een brainstormgroep gevormd door vertegenwoordigers van alle afdelingen. Een dergelijke aanpak zal ook de komende jaren worden gecontinueerd.

Een organisatiestructuur kent heden ten dage geen eeuwigheidswaarde; de structuur en organisatie van de Vereniging zal de komende periode onderwerp van kritische evaluatie zijn. Hiertoe zal de mening van de individuele leden middels een enquête worden gepeild. Daarnaast wordt expliciet gekeken naar de ontwikkelingen in de sector en voor- en nadelen van deze structuur in relatie tot interne samenwerking en het aangaan van strategische allianties.

De koepel NVB is de logistieke en administratieve basis waarop de afdelingen hun sectorgerichte beleid en activiteiten kunnen bouwen. De afdelingen leveren derhalve een belangrijke bijdrage aan inhoud, uitstraling, imago van de beroepsgroep. De afdelingen zorgen voor de content; de koepel voor sectorbrede ondersteuning en het vlagvertoon naar buiten. Deze constructie mede gestoeld op een grote mate van autonomie van de afdelingen, draagt bij aan behoud van eigen identiteit en herkenbaarheid. Peiler van een dergelijke organisatiestructuur is uiteraard de betrokkenheid en participatiegraad van de leden en de afdelingen. De inzetbaarheid van personen voor verenigingsactiviteiten staat echter onder druk door een veranderende houding van werkgevers en werknemers ten opzichte van een dergelijke vorm van vrijwilligerswerk. Dit baart ons zorgen, omdat de

(belangeloze) inzet van vakgenoten noodzakelijk is voor het voortbestaan van een professionele vereniging. De Koepel heeft een taak in het uitdragen dat deskundigheidsbevordering niet alleen plaats vindt in een cursuslokaal, maar ook tijdens brainstormdagen en interactie met vakcollega's.

De NVB telt momenteel de volgende afdelingen: WB, HB, LWSVO, OB, SB, Prisma i.o. (voorheen LI en CIS), JI, BMI en VOGIN. ieder met een eigen bestuur, budget, activiteitenprogramma e.d. In 2005 zijn de afdelingen CIS en LI samengegaan in de nieuwe afdeling Prisma. De incorporatie van afdeling VOGIN binnen Prisma is 'under construction'. Evenals VOGIN kent de LWSVO nog een eigen rechtspersoonlijkheid. De (on)wenselijkheid van het continueren hiervan zal de komende jaren worden onderzocht. De autonomie van de afdelingen uit zich o.a. in het beheer van een eigen budget en het vullen en beheren van eigen pagina's op de website. In de accountantsverklaring die de Koepel NVB dient te overleggen, zullen regels worden opgenomen m.b.t. de financiële verantwoording, inclusief die van de afdelingen. Er wordt gewerkt aan een convenant waarin de verantwoordelijkheden van Koepel en afdelingen zullen worden vastgelegd. Het spreekt vanzelf dat afdelingsspecifieke doelstellingen en missie niet in strijd mogen zijn met de missie, doelstellingen noch statuten van de Koepel NVB.

De afdelingen zorgen voor invulling van eigen sectorgerichte activiteiten, deelname aan expertgroepen, studiedagen, ledenvergaderingen, werkgroepen e.d. Het verenigingsbureau zorgt voor de administratieve en logistieke ondersteuning van deze activiteiten. Daar waar afdelingsoverstijgende activiteiten en/of problematiek aan de orde is, zal de Koepel c.q. het verenigingsbureau, een voortrekkersfunctie vervullen en inhoudelijke taken kunnen overnemen. Dit alles met als doel het beroep van informatiedienstverlener te professionaliseren en het beeld naar buiten toe te optimaliseren. De druk op het verenigingsbureau wordt hiermee extra groot. Dit vraagt om bezinning en herverdeling van taken op het bureau. De optimalisering van het bureau is in gang gezet door externe doorlichting, advisering en ondersteuning o.a. door het inhuren van beleidsondersteuning. De doorlichting van het bureau kan gevolgen hebben voor de organisatie en de taak- en functieverdeling van de medewerkers.

2.5.1 Lidmaatschap

Na een lange periode van weinig tot geen ontwikkeling van de lidmaatschapstarieven wordt gewerkt aan een structurele verhoging van het basislidmaatschap voor de komende jaren naar het niveau van vergelijkbare organisaties, door middel van een geleidelijke verhoging van ca. 10% per jaar. De tarieven houden hiermee gelijke tred met inflatie en andere prijsontwikkelingen. Deze prijsverhogingen hebben tot nu toe niet geleid tot grote problemen en afwijzing van de leden.

De beroepsgroep als geheel lijdt onder een algehele daling van het aantal vakgenoten; afdelingen worden afgeslankt of soms helemaal gesloten. De instroom van nieuwe specialisten in het domein (buiten de traditionele bibliotheek-, informatie- en kenniswerkers) vereist het kunnen anticiperen op de behoeften van deze nieuwe vakcollega's. Aansluiting bij hun eisen en wensen is dringende noodzaak om de Vereniging levensvatbaar te houden. Dit vraagt ook van de Vereniging een flexibele werkhouding.

De afgelopen jaren is gestart met de (gedeeltelijke) omvorming van institutionele lidmaatschappen naar een "collectief" lidmaatschap waarbij niet van de NVB lid zijnde personeelsleden zich gratis (n.l. betaald door de instelling) voor een basislidmaatschap kunnen aanmelden. Het draagvlak van de Vereniging wordt hiermee vergroot, evenals de bekendheid zowel binnen als buiten de sector. Tot nu toe is een dergelijk lidmaatschap gerealiseerd met de Universiteitsbibliotheek Utrecht en binnen de OB-sector met de bibliotheken van Vlaardingen/Schiedam en Maassluis. Tevens is met een viertal hogescholen met een IDM c.q. MIM afdeling afspraken gemaakt over een collectief lidmaatschap. De NVB zal doorgaan op de ingeslagen weg en de verwachting is de komende jaren meer collectieve lidmaatschappen of te sluiten.

Annex 1: Lijst van afkortingen

ABD/BVD	Association Belge de Documentation - Belgische Vereniging voor Documentatie
BDA	Bibliotheek en Documentatie Academie
BDI	Bibliotheek-, Documentatie en Informatie Opleiding
BMI	Afdeling Biomedische Informatie
CIS	Corporate Intelligence Society
CILIP	Chartered Institute of Library and Information Professionals
EBLIDA	European Bureau of Library, Information and Documentation Associations
Eusidic	European Association for Information Services
IDM	Informatiedienstverlening en –management opleiding
IFLA	International Federation of Library Associations and Institutions
IVA	Sociaal-wetenschappelijk beleidsonderzoek en advies
Fobid	Federatie Organisaties Bibliotheek-, Informatie- en Documentatiewezen
GO	Stichting Gemeenschappelijke Opleidingen
HB	Afdeling Hogeschoolbibliotheken
HRM	Human Resource management
IASL	International Association of School Librarianship
IDM	Informatiedienstverlening en -management
IFLA	International Federation of Library Associations
IP	Informatie Professional
LI	Afdeling Literatuuronderzoekers en Informatiespecialisten
LIBER	Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche
LWSVO	Landelijke Werkgroep van Schoolmedithecariissen in het Voorgezet Onderwijs
NVB	Nederlandse Vereniging van Beroepsbeoefenaren in de Bibliotheek- informatie- en kennissector
MIM	instituut voor Media- en Informatiemanagement
NVBA	Nederlandse vereniging Beter Archiveren
OB	Afdeling Openbare Bibliotheken
OCN	Online Conferentie Nederland
ROC	Regionaal Opleidings Centrum
SB	Afdeling Speciale bibliotheken
SURF	Samenwerkingsorganisatie voor Universiteiten en hogescholen op ICT gebied
UKB	Samenwerkingsverband van de Universiteitsbibliotheken, de KB en het NIWI
VCOB	Vlaams Centrum voor Openbare Bibliotheken
VDB	Verein Deutscher Bibliothekare
VOB	Vereniging Openbare Bibliotheken
VÖB	Vereinigung Österreichischer Bibliothakarinnen und Bibliothekare
Vogin	Nederlandse Vereniging van Gebruikers van Interactieve Informatiesystemen
VVBAD	Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek-, Archief- en Documentatiewezen
WB	Afdeling Wetenschappelijke Bibliotheken